

İSMİN HALLERİ (İSMİN DURUMLARI)

İsimleri isimlere, fiillere, edatlara bağlayan, diğer kelimelerle ilişki kurarak isimlerin cümlede görev kazanmasını sağlayan eklerle ismin hâl ekleri denir. İsimlerin bu ekleri alarak yükledikleri görevlere ismin hâlleri denir.

1. Yalın Hâli

Eki yoktur.

İsimlerin hiçbir **hâl** eki almamış hâlleridir. Çoğul veya iyelik (sahiplik) eki almış olabilir. Bu durumda da yalın hâlde sayılırlar.

Ör: ev, okul, yol, çocuk, fikir, baba(sı), defterler, çalışkandır...

2. Belirtme (Yükleme) Hâli

“-i” ekiyle yapılır.

İsmin, fiildeki işten, hareketten, eylemden doğrudan etkilenme ve onunla ilgili olma hâlidir.

Ör: ev-i gördüm, kapı-y-ı açtım, okul-u boyadılar, gül-ü koparmayın...

3. Yönelme Hâli

“-e” ekiyle yapılır.

Yüklemin yöneldiği yeri, nesneyi ya da kavramı gösterir.

Yönelme hâlinde, ismin belirttiği kavrama yöneliş, dönme, yaklaşma, ulaşma söz konusudur.

Ör: eve, okula, yola, çocuğa...

4. Bulunma Hâli

“-de” ekiyle yapılır.

Eylemin yapıldığı yeri, nesneyi ya da soyut kavramı bildirir.

Ör: ev-de oturma, okul-da öğren, yurt-ta kaldı, devlet-te bulunuyor...

5. Ayrılma (Uzaklaşma, Çıkma) Hâli

“-den” ekiyle yapılır.

Eklendiği kelimeye “çıkma, ayrılma, uzaklaşma” anlamı verir.

Ör: okul-dan çıktı, ev-den ayrıldı, yurt-tan geliyor, devlet-ten istedi...

İsmin durum eklerinin (hal eklerinin) adlarını daha kolay hatırlamak için şu örnekleri verebiliriz:

Ev-i belirttim
Ev-e yöneldim
Ev-de bulundum
Ev-den ayrıldım

UYARI:

İsmin belirtme haliyle (-i haliyle) 3. Tekil kişi iyelik ekini karıştırmamalıdır.

Kalemi bana verir misin? (Bu cümlede kalem kelimesi –i hal ekini almıştır.)

Kalemi evde kalmış. (Bu cümlede kalem kelimesi sahiplik eki olan yani iyelik eki olan –i’yi almıştır. Burada hal eki yoktur. Bu cümlede –i eki kalem nesnesinin ona ait olduğu anlamını katmıştır.)

İSMİN HALLERİ				
EKSİZ	-İ HALİ	-E HALİ	-DE HALİ	-DEN HALİ
YALIN HALİ	BELİRTME HALİ	YÖNELME HALİ	BULUNMA HALİ	AYRILMA HALİ
araba	arabayı	arabaya	arabada	arabadan
saatler	saatleri	saatlere	saatlerde	saatlerden
çiçek	çiçeği	çiçeğe	çiçekte	çiçekten
sevgi	sevgiyi	sevgiye	sevgide	sevgiden
Mert	Mert’i	Mert’e	Mert’te	Mert’ten